

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

SECRETARIAAT KIESRAAD

Datum
24 maart 2011

Ons kenmerk
2011-2000102072

Onderwerp

Aanbieding rapport toets alle modules (OSV)

In 2008 heeft uw voorganger eisen geformuleerd voor programmatuur die gebruikt wordt door de centrale stembureaus bij het berekenen en vaststellen van de uitslag. Deze eisen zijn ook aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gestuurd.¹ Strikt genomen gelden deze eisen alleen voor de software die de berekening en vaststelling van de verkiezingsuitslag ondersteunt. De Kiesraad heeft er voor gekozen de eisen ook te laten gelden voor de programma's die de kandidaatstelling ondersteunen. In overleg met de VNG heeft de Kiesraad toen besloten deze verkiezingssoftware OSV (Ondersteunende Software Verkiezingen) te laten ontwikkelen voor alle centrale stembureaus.

Eén van de eisen luidt dat 'de programmatuur door een onafhankelijke instantie getoetst wordt voordat de centrale stembureaus de programmatuur accepteren en gebruiken' (eis 10). In 2009 heeft het bedrijf SIG, Software Improvement Group uit Amsterdam, als onafhankelijke instantie de software getoetst en goedgekeurd. De rapporten zijn aan uw voorganger aangeboden, die ze vervolgens naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. OSV is inmiddels bij de laatste vier verkiezingen gebruikt door gemeenten en politieke partijen.

Als laatste is de module voor Eerste Kamerverkiezingen ontwikkeld. Deze had SIG nog niet eerder kunnen toetsen; dat is nu gebeurd. Omdat de software ook in de andere modules nog een aantal wijzigingen heeft ondergaan, is besloten de software nog een keer integraal te laten toetsen. De Kiesraad interpreteert voorgenoemde eis aldus, dat bij fundamentele wijzigingen in de broncode van de software, deze opnieuw getoetst dient te worden (met andere woorden: een toets is maar beperkt houdbaar). Het rapport bieden wij u hierbij aan.

De conclusie van het onderzoek van de software luidt, dat het voldoet aan de eisen op één uitzondering na, te weten eis 3d (ontwerp). In eerdere versies van

---

¹ Kamerstukken II, 2007/2008, 31200 VII, nr 55

Datum
24 maart 2011

Ons kenmerk
2011-2000102072

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
2 van 2

OSV was vereist dat een gebruiker bij het inlezen van verkiezingsgegevens gedwongen was om de correctheid van het digitale bestand te controleren met de papieren versie. In deze laatste versie is het in bepaalde gevallen mogelijk gemaakt om deze controle over te slaan, namelijk wanneer de gebruiker bij de overgang naar een volgende fase in het verkiezingsproces, dezelfde blijft. Deze aanpassing is aangedragen door de gemeentelijke gebruikers van de software, die deze extra controle in die gevallen, waarin het hoofdstembureau en het centraal stembureau samenvallen, als nodeloos belastend en gebruiksonvriendelijk beschouwden. De Kiesraad heeft gemeend, na een zorgvuldige risico-analyse, aan dit bezwaar tegemoet te kunnen komen.

Tot slot verzoekt de Kiesraad u om de in 2008 geformuleerde eisen op een aantal punten nader te bezien. Zo heeft de Kiesraad, in navolging van SIG, al eerder gewezen op het feit dat eis 9 (formele methode) wel een zeer zware eis is die alleen voor zeer kritieke en lastig wijzbare software gebruikelijk is. In adviezen van de Kiesraad van 2009 en 2010 wordt ook een aantal suggesties gedaan ten aanzien van de eisen. Uiteraard is de Kiesraad bereid mee te denken over een aanpassing op onderdelen van de eisen, wellicht kan de Klankbordgroep die in 2008 is ingesteld hierbij een rol spelen.

De Kiesraad zal het rapport binnenkort openbaar maken door het te plaatsen op zijn website. Daartbij zal ook de laatste versie van de broncode worden geplaatst.

DE KIESRAAD,
voor deze;

H.R.B.M. Kummeling,
voorzitter

M. Bakker,
secretaris-directeur